

Typy lyriky

Lyrika je literární druh, který nemá děj, je to druh poezie (= básně) vyslovující básnickovy pocity, jeho úvahy, myšlenky a nálady, upřednostňující monologické vyjádření v první osobě. **Lyrika** nezachycuje časovou následnost událostí, své téma rozvíjí v časově souběžných obrazech.

Základem lyriky jsou: pocity, nálady, dojmy, duševní stavy, ale také úvahy.

Na rozdíl od epiky a dramatu nemá děj (= nevypráví se žádný příběh)

Lyrika používá různé jazykové prostředky: přirovnání, epiteton, metaforu, metonymii.

Lyrika má mnoho žánrů (= podob): např. elegie, epigram, epitaf, hymnus, óda...

1) K jednotlivým typům lyriky přiřaď odpovídající výrazy. Spoj je.

milostná

můj názor

přírodní

národní hrdost

úvahová neboli reflexivní

moje prožitky

politická

bublavý potůček

historická

nenávisť a láska

vlastenecká

modlitba

posměšná (= satirická)

síla a moc

náboženská

ironie

subjektivní (intimní)

dějiny

2) O jaký typ lyriky se v následujících ukázkách jedná? Vyber z nabídky.

Josef Václav Sládek: Lesní studánka

Znám křišťálovou studánku,
kde nejhlubší je les,
tam roste tmavé kapradí
a vůkol rudý vřes.
Tam ptáci, laně chodí pít
pod javorový kmen,
ti ptáci za dne bílého,
ty laně v noci jen.

a) Jaká je to lyrika? _____

Viktor Dyk : Rudý prapor

Žár v oku, sevřena pěst,
zástupů dunivý krok.
Výhružná nota těch slok
uměla před léty svést.
Byla v nich bouře strhující,
a barikády na ulici,
vězení, prapory, mučenníci,
budoucí pomsty zjev,
zákmit slunce, kde tma je.
- - Náš prapor do krvava plaje,
je na něm pracovníků krev! - - (...)

b) Jaká je to lyrika? _____

Josef Václav Sládek: Domov

Domove, domove
drahý a jediný,
nejdražší, nejsladší
nad světa končiny.

Nejdražší, nejsladší
na světě ze všeho,
daný mi v kolébce
od Boha samého.

A kdybych ve světě
byl i ten nejchudší,
ty's mi dán za poklad
v matčině náručí.

Jinde jsou krásnější,
jinde jsou šťastnější,
ale ty's nad všechny
vlasti mi milejší.

Před mořem, za mořem
nenajdu takové,
jako ty, milený
český můj domove!

c) Jaká je to lyrika? _____

Vítězslav Hálek: Večerní písně

Sluneční žár o poledni –
to žhoucí láska moje,
a noc – kde šerokrásný stín –
to tichá láska Tvoje.

Tys velký oheň vznítila
jak země centrum žhavý,
leč oheň Tebou nekojen
teď sám se v sobě tráví.

Já s láskou Tvou chtěl hodovat,
však mně jen drobty padly,
a proto sám se nedivím,
že moje tváře vadly.

d) Jaká je to lyrika? _____

Jaroslav Vrchlický: Za trochu lásky

Za trochu lásky šel bych světa kraj,
šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý,
šel v ledu – ale v duši věčný máj,
šel vichřicí – však slyšel zpívat kosy,
šel pouští – a měl v srdci perly rosy.
Za trochu lásky šel bych světa kraj,
jak ten, kdo zpívá u dveří a prosí.

e) Jaká je to lyrika? _____

